

**AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA OMREŽJA
IN STORITVE REPUBLIKE SLOVENIJE**
Stegne 7, p.p. 418
1001 Ljubljana

Poslano na: info.box@akos-rs.si

Ljubljana, dne 30. 9. 2022

Opravljalna številka: 38144-2/2022

Zadeva: Pripombe in mnenja na Osnutek razpisne dokumentacije za Javni razpis z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo

Spoštovani!

V družbi T-2 d.o.o. pozitivno ocenjujemo dne 26. 8. 2022 objavljen osnutek razpisne dokumentacije z osnutki pogojev in zahtev javnega razpisa z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo. In agenciji predlagamo, da brez odlašanja nadaljuje s postopki za dodelitev radijskih frekvenc.

V nadaljevanju pa kljub navedenemu podajamo nekaj predlogov sprememb razpisne dokumentacije.

Cilj digitalne vključenosti je enakovreden cilju zagotavljanja vertikal (A.5.2)

Cilj Javnega razpisa, kot ga določa poglavje A.2, je s pomočjo naprednih tehnologij ustvariti pogoje za gradnjo lokalnih in regionalnih celičnih radijskih sistemov za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov (vertikale) in zagotoviti digitalno vključenost lokalnega prebivalstva na čim večjem odstotku ozemlja. Ponudniki, ki bodo pridobili frekvenčni spekter v kateremkoli radiofrekvenčnem pasu, morajo tako v vsakem radiofrekvenčnem pasu, ki jim bo dodeljen, izpolnjevati oba cilja, tj. komercialno omogočati storitve brezžičnih elektronskih komunikacij in ponujati storitev vsaj eni vertikali s temi frekvencami na podlagi dokazil (npr. sklenjene pogodbe, ...). Za operaterje, ki že imajo nacionalno pokrivanje, je v poglavju A.5.2

prav tako določena obveznost, da se mora preko frekvenc javnega razpisa zagotavljati podporo vertikalam, kar se bo dokazovalo s podpisanimi pogodbami.

Glede na dejstvo, da gre pri zagotavljanju vertikal za specialno storitev, ki še nima veliko potencialnih interesentov, sploh glede že obstoječih zavez v obliki že podpisanih pogodb ter da se cilj javnega razpisa doseže tudi z samim zagotavljanjem brezžičnih elektronskih komunikacij, pri čemer je na navedeni način radiofrekvenčni spekter posledično tudi učinkovito uporabljen, predlagamo da se obveze glede ponujanja storitve vertikal v vsaki občini ter posledičnih dokazil, tj. podpisanih pogodb iz razpisne dokumentacije črtajo ter se namesto navedenega določi obveza, da mora ponudnik v posamezni občini ponuditi storitev vertikale le na podlagi izraženega interesa, do katerega lahko pride tudi kasneje, in sicer kadarkoli v obdobju trajanja imetništva pravic.

Sinhronizacijska shema okvir B (A.5.2.1)

Agencija v poglavju A.5.2.1 v frekvenčnem pasu 2300 MHz TDD do dne 31. 12. 2025 predvideva obvezno sinhronizacijo po privzeti sinhronizacijski shemi okvir B (»DD DS UU DD DD«) iz ECC Priporočila ECC/REC(20)0310, ki zagotavlja, da imata LTE in NR usklajen začetek okvirja v trajanju okvirja 5 ms. Po navedenem datumu bo Agencija upoštevala predloge imetnikov tega radiofrekvenčnega spektra ter bo, v primeru, da imetniki predloga ne bodo podali, po uradni dolžnosti spremenila vse ODRF-je v tem pasu in določila okvir A.

Menimo, da sinhronizacijska shema okvir B za namene storitev za posamezne vertikale tehnično ni primerna. Vertikale imajo namreč drugačne, specialne tehnične zahteve glede uporabe aplikacij. Predlagamo, da se na navedenem frekvenčnem pasu že pred navedenim datumom uporabi sinhronizacijska shema, ki jo dogovorijo imetniki, ki imajo v tem radiofrekvenčnem pasu 30 MHz spektra ali več, pri čemer pa morajo taki imetniki navedene frekvenčne pasove tudi že aktivno uporabljati.

V razpisani dokumentaciji je sicer navedeno, da lahko operaterji uporabljajo drugi sinhronizacijski okvir, kot je zgoraj naveden, vendar ni opredeljeno, da to velja že v obdobju od podelitve do 31. 12. 2025. Predlagamo, da AKOS to natančneje opredeli.

Spektralne kape (A.6.1)

Predlagamo, da se v javnem razpisu poleg že navedenih spektralnih kap določi še naslednja spektralna kapa:

- 100 MHz v 2300 MHz pasu za posamezno občino, vključno z že obstoječimi pravicami do uporabe v pasovih 1800 MHz, 2100 MHz ter 2300 MHz (omejitev velja le v glavni dražbi)

Namen postavitve spektralnih kap je zagotovitev dostopa do radiofrekvenčnega spektra zadostnemu številu konkurentov in omejitve visoke asimetrije deležev v dodeljenem spektru oziroma preprečitve t.i. kopičenja spektra. Menimo, da je tudi v radiofrekvenčnem pasu 2300 MHz potrebno določiti spektralno kapo, ki bo upoštevala že obstoječe pravice do uporabe v

tem in primerljivih spektrih (tj. 1800 MHz ter 2100 MHz), saj določeni pravni subjekti že posedujejo zadostne količine navedenega spektra za pokritje njihovih potreb oziroma potreb tega javnega razpisa.

Splošne obveznosti pokrivanja in ponujanja storitev (A.7.3.1)

Predlagamo, da se iz poglavja A.7.3.1, ki določa obveznosti pokrivanja briše prva alineja, ki določa obveznosti pokrivanja do 31. 12. 2024.

Prav tako predlagamo, da se obveznosti pokrivanja iz druge in tretje alineje poglavja A.7.3.1 določijo le za občine, ki imajo 10.000 ali več prebivalcev. Glede na to, da javni razpis predvideva draženje frekvenc po občinah, ki v veliko primerov predstavljajo majhno območje tako z vidika površine kot števila prebivalcev, menimo, da je izgradnja baznih postaj in zagotavljanje pokrivanja za tako ozko območje neekonomično.

Glede na oceno, da v manjših občinah v obdobju več let ni pričakovati, da bo kateri od poslovnih modelov (vključno s poslovnimi modeli za industrijske vertikale) za ponudnike poslovno uspešen, predlagamo, da se za manjše občine obveznosti pokrivanja ne določi.

Splošne obveznosti pokrivanja in ponujanja storitev, določene v poglavju A.7.3.1 določajo, da mora ponudnik do dne 31. 12. 2024 začeti uporabljati vsako od dodeljenih frekvenc, tako da postavi vsaj 1 bazno postajo za vsako dodeljeno občino, na način, da pokrije vsaj 5 % prebivalstva v vsaki občini ali 25 % območja svojega kampusa.

Glede na dejstvo, da predmetni javni razpis predvideva draženje frekvenc po občinah, ki so dokaj razdrobljene ter so lahko v posamičnem primeru po površini izjemno majhnega obsega, se zdi pogoj postavitve vsaj ene bazne postaje pretiran in posledično neustrezen. S tehničnega vidika navedeni pogoj ni potreben, saj ponudnik obveze pokrivanja lahko izpolni tudi v primeru, da ena bazna postaja pokriva več občin. Prav tako pa navedeni pogoj ni smiseln z ekonomskega vidika, saj se taka investicija, tudi zaradi majhnega števila končnih uporabnikov v posamični občini, ponudniku ne izplača.

Agenciji predlagamo, da ponudnikom prepusti na kakšen način bodo zagotavljali pokrivanje po posameznih občinah, in ne postavlja zahtev glede postavljanja baznih postaj.

Definicija kampusa (A.7.3.1)

Osnutek razpisne dokumentacije v poglavju A.7.3.1 med splošnimi obvezami pokrivanja navaja obvezo pokrivanja odstotka območja svojega kampusa. Definicija besede »kampus« v osnutku razpisne dokumentacije ni vsebovana, tako da Agenciji predlagamo, da se le-ta vpiše med določila razpisne dokumentacije.

Preverjanje obstoja presežnega povpraševanja (E.3)

V poglavju E.3 razpisne dokumentacije je določeno, da v primeru zaradi nezadostnega povpraševanja v določenih kategorijah lotov v določenih občinah ali pa v nobeni kategoriji

T-2 družba za ustvarjanje, razvoj in trženje elektronskih komunikacij in opreme d.o.o.

Verovškova 64A, 1000 Ljubljana; T-2 d.o.o. je registrirana 11.5.2004 pri Okrožnem sodišču v Mariboru pod vložno številko 11203100

Osnovni kapital 18.084.324,03 EUR **Matična št.** 1954598000 **Id. številka za DDV** SI70764492

lotov v nobeni občini, dražbe za te lote ne bo, ponudniki pa bodo te lote pridobili po izklicnih cenah. Nadalje je določeno, da bo Agencija vsakemu posameznemu ponudniku, ki bo izpolnjeval vse pogoje javnega razpisa in ki bo oddal ponudbo za lot, za katerega bo komisija ugotovila, da zanj obstaja presežno povpraševanje, izdala sklep o izbiri dražitelja ter v njem določila čas, kraj in način izvedbe javne dražbe.

Iz zgornje dikcije izhaja, da bo Agencija izdala sklep o izbiri dražiteljev le ponudnikom, ki so oddali ponudbo za lote, v katerih je presežno povpraševanje. Navedeno pomeni, da ponudniki, ki so oddali ponudbe za lote, v katerih ni presežnega povpraševanja, ne bodo mogli sodelovati niti v dodatni dražbi, kar pa ni sprejemljivo ter je v nasprotju s ciljem javnega razpisa po učinkoviti uporabi radiofrekvenčnega spektra.

Zaradi navedenega predlagamo, da se v razpisni dokumentaciji določi, da Agencija izda sklep o izbiri dražitelja vsem ponudnikom, ki izpolnjujejo pogoje javnega razpisa in so oddali ponudno.

Plačilo za učinkovito rabo omejene naravne dobrine (F.1.1)

Osnutek javnega razpisa v točki F 1.1 predvideva, da mora ponudnik, ki bo pridobil v uporabo radijske frekvence, končni znesek za učinkovito rabo omejene naravne dobrine poravnati v enkratnem znesku. Kot izhaja iz določila točke c, drugega odstavka 42. člena Direktive EECC, si morajo države članice v zvezi s pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra prizadevati zagotoviti, da je višina veljavnih pristojbin takšna, da zagotavlja učinkovito dodeljevanje in uporabo radiofrekvenčnega spektra, pri čemer morajo **v največji možni meri uporabiti načine plačila, povezane z dejansko razpoložljivostjo radiofrekvenčnega spektra za uporabo.**

Ker se bodo s predmetnim javnim razpisom frekvence podelile za obdobje uporabe 15 let, agencijo pozivamo, da plačilo za uporabo omejene naravne dobrine prilagodi obdobju dejanske razpoložljivosti radiofrekvenčnega spektra na način, da se omogoči plačilo v več obrokih.

Prav tako predlagamo, da Agencije še enkrat preveri enačbe za izračun izklicne cene za posamezno občino in sicer:

- v enačbi št. 1 natančneje opredeli, da se znesek plačila na MHz nanaša na prebivalca občine;
- v enačbi št. 2 izvede zaokroževanje na podlagi enačbe » $INT(\text{LOG}(\text{znesek plačila na MHz na občino})) - 1$ «, ki omogoča bolj fino zaokroževanje

Z upoštevanjem predloga se v izračunu vrednoti izklicne cene za velike občine, ko so vrednosti izklicne cene razmeroma visoke, zagotovi, da zaokroževanje ni pregrubo, kar bi predstavljajo preveliko odstopanje od pričakovane cene.

Možnost izvedbe dodatne dražbe (F.2.2.2)

A.2 poglavje razpisne dokumentacije navaja, da Javni razpis zasleduje cilje, ki so skladni z določbami Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-1) ter točkami digitalnega kompasa za digitalno desetletje EU, med drugim torej dati na razpolago zadostno količino spektra ter učinkovito uporabiti radiofrekvenčni spekter za doseg največjega možnega družbeno ekonomskega napredka. V nadaljevanju v poglavju A.5.2 Agencija navaja, da bo okviru javnega razpisa ponudila prosti del frekvenčnih pasov 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo po občinah, pri čemer bodo vsi frekvenčni pasovi namenjeni za prizemne sisteme, ki lahko zagotavljajo elektronske komunikacijske storitve, pretežno za vertikale, in bodo tehnološko nevtralni.

Razpisna dokumentacija predvideva glavno dražbo ter morebitno dodatno dražbo (poglavje F.2.2.2). Z namenom izpolnitve zastavljenih ciljev javnega razpisa Agenciji predlagamo, da se dodatna dražba za vse v glavni dražbi neprodane lote, izvede v vsakem primeru, in ne le v primeru, ko se za to odloči Agencija. Trenutna določila razpisne dokumentacije, predvsem točke 39. poglavja F.2.2.2, namreč niso dovolj določna in predvidljiva, saj ni jasno v kakšnih primerih oziroma na podlagi katerih okoliščin se bo Agencija odločila za dodatno dražbo. Menimo, da bo cilj učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra za doseg največjega možnega družbeno ekonomskega napredka izpolnjen, v kolikor bodo dražitelji glede na dosežen uspeh v glavni dražbi (tj. dobljene lote v posamičnih občinah ter glede na dosežene cene) ponovno presodili svoje poslovne modele ter tako v dodatni dražbi lahko oddali ponudbo tudi za dodatne, še neprodane lote.

Izrivanje konkurence (F.2.3)

Agencija je v izogib izrivanja konkurence v točki 45. poglavja F.2.3 predvidela možnost razveljavitve javnega razpisa. Menimo, da je ukrep razveljavitve javnega razpisa neprimeren, saj doseže enak cilj, kot bi ga dražitelja kršitelja želela doseči z izrivanjem tretjega dražitelja, tj. da ta tretji dražitelj frekvenčnega spektra ne prejme. Agenciji predlagamo, da ta kot ukrep izrivanja konkurence določi, da se dražitelje kršitelje izloči iz javne dražbe, njihove ponudbe pa posledično razveljavi.

V pričakovanju upoštevanje predlogov T-2 vas lepo pozdravljamo.

za

mag. Jure Valjavec
predsednik posloводства

T-2 d.o.o.
Verovškova ul. 64A
1000 Ljubljana